

ΚΑΘΕΦΤΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙΤΩΝ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1987

ΚΑΘΕΡΕΦΤΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙΤΩΝ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΟΛΛΗΤΕΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1987

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΙΣΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΤΩΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ 24

ΔΩΡΕΑ Δωδ. του

ΗΜΕΡΟΜ. 21/2/88

ΑΡΙΘ. 24638

«ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ»

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΟΡΓΑΝΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ
ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙΤΩΝ

Συντάσσεται από Επιτροπή

Υπεύθυνος:

Το Διοικητικό Συμβούλιο του
Συλλόγου.

Γραφεία περιοδικού:

Νεομ. Αγ. Ιωάννη 8 — Γιάννενα

ΓΙΑΝΝΕΝΑ

Τηλ. 73943

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού Δρχ.: 400

Εξωτερικού Δολ.: 20

ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ —

— ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ:

ΓΙΑΝΝΕΝΑ

ο Ταμίας του Συλλόγου

Λάμπρος Π. Βλάχας

Αγ. Κοσμά 19 Γιάννενα

Τηλ. (0651) 26154

6) ΑΘΗΝΑ:

Νικόλαος Δημασθ. Αλεξίου

Λάρνακος 33

ΤΗΛ. 8625872 - Τ.Τ. 220

—3—

Η ΣΤΗΛΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Το Δ.Σ. του Συλλόγου μας μπροστά στον κίνδυνο να μη γίνει το πανηγύρι, πήρε την απόφαση να αναλάβει την διοργάνωσή του, μαζί με άλλες εκδηλώσεις που είχαν προγραμματιστεί.

Αν και ήταν πρώτη φορά που το Δ.Σ. του Συλλόγου οργάνωνε το πανηγύρι και δεν υπήρχε παρόμοια εμπειρία, νομίζουμε ότι πετύχαμε στο να γίνει ένα καλό πανηγύρι, με παραδοσιακούς χορούς και τραγούδια.

Παράλληλα διοργανώθηκαν και οι παρακάτω εκδηλώσεις.

Την Κυριακή 26/7/87 το απόγευμα έγινε ο αγώνας «ανώμαλος δρόμος» για τη νεολαία του χωριού μας.

Η διαδρομή που ακολούθησε ήταν ο περιφερειακός δρόμος από «Κορίτσια». Πήραν μέρος 26 παιδιά, αγόρια και κορίτσια από οκτώ μέχρι είκοσι χρονών.

Το βράδυ στις 7.00 μ.μ. στην πλατεία του χωριού μας χόρεψε το τμήμα «μικρό χορευτικό» του Συλλόγου μας, παραδοσιακούς χορούς από την περιοχή μας.

Το «μικρό χορευτικό» φορούσε παραδοσιακές στολές που είχαν νοικιαστεί γι' αυτό το σκοπό από τα Γιάννενα.

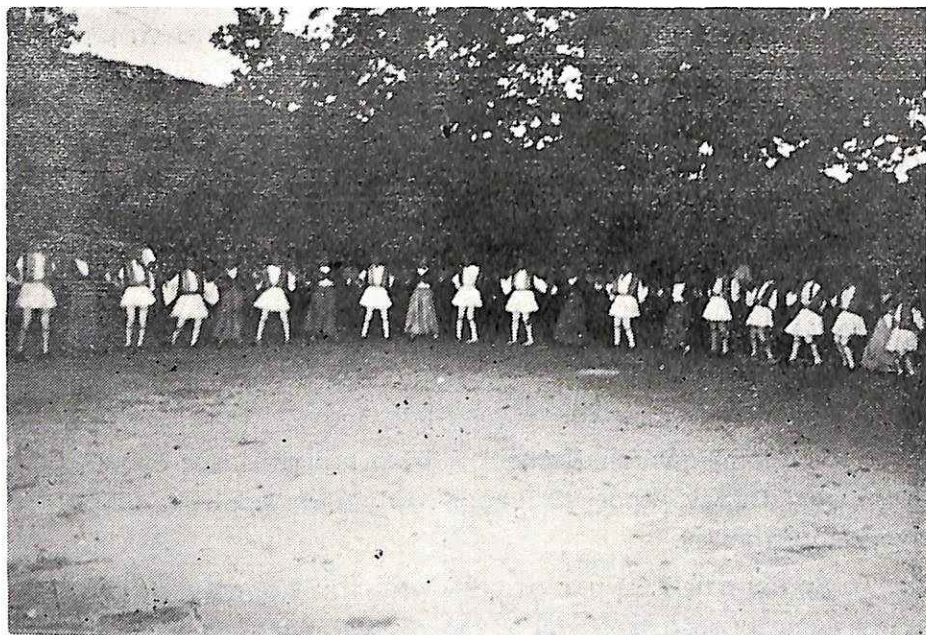
Την Δευτέρα το πρωί έγινε η γιορτή της **Εθνικής Αντίστασης**, όπου ο Πρόεδρος του Δ.Σ. του Συλλόγου κατέθεσε στεφάνι στο Ηρώον στην πλατεία του χωριού. Στην εκδήλωση για την Εθνική Αντίσταση συμμετείχαν πολλοί χωριανοί μας.

Μετά την παραπάνω εκδήλωση έγινε το αγώνισμα της «σκοποβολής» με αεροβόλο όπλο.

Το πανηγύρι συνεχίστηκε με παραδοσιακούς χορούς και με τις «κύκλες» και το «τριβητό» και έκλεισε με γλέντι μέχρι το πρωί στην πλατεία του χωριού μας.

Το Δ.Σ. του Συλλόγου εύχεται και του χρόνου και πάντα να

είμαστε όλοι καλά και να έλθουν όλοι οι ξενητεμένοι συγχωριανοί μας να χορέψουν στο πανηγύρι.

ΟΙ ΝΙΚΗΤΕΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ ΑΩΜΑΛΟΥ ΔΡΟΜΟΥ

Μικρά αγόρια μέχρι 11 χρόνων

- 1) Βλάχας Μ.χάλης (κύπελο)
- 2) Σικλιμοίρης Αλέκ (κύπελο)
- 3) Νουτσόπουλος Α. (κύπελο)
- 4) Σιώτος Γιάννης (μετάλλιο)
- 5) Γιαννόπουλος Γ. (μετάλλιο)

ΚΟΡΙΤΣΙΑ Μικρά

- 1) Νασισύλα Μαρία
- 2) Γαλάνη Μαρία

ΣΚΟΠΟΒΟΛΗ

- 1) Αντωνίου Γιάννης

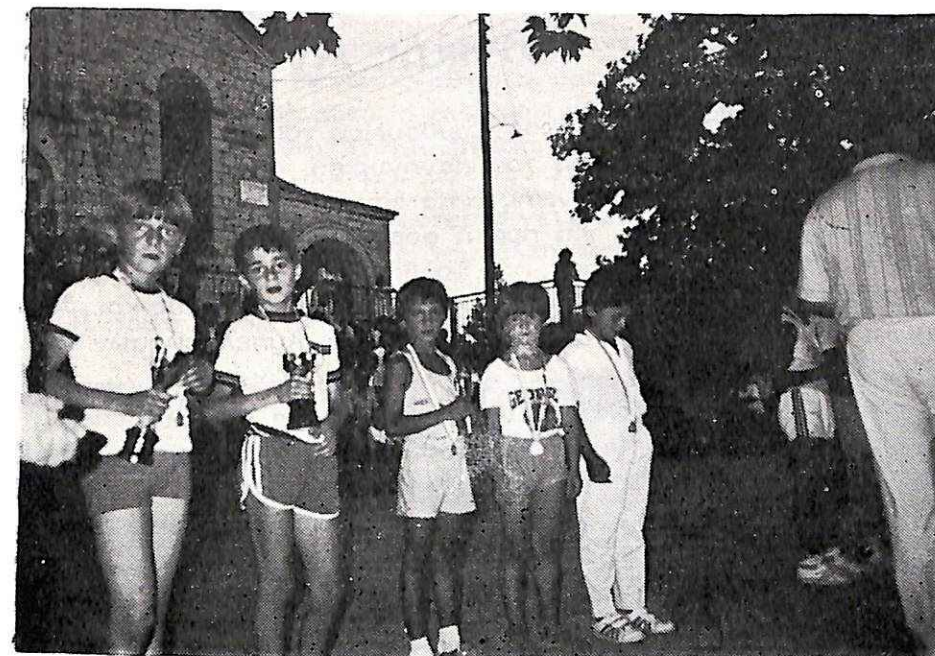
Μεγάλα αγόρια από 11 χρό-

νων και πάνω.

- 1) Κώστας Σωτήρης
- 2) Στεργίου Βαγγέλης
- 3) Κρικώνης Χρήστος

ΚΟΡΙΤΣΙΑ Μεγάλα

- 1) Μπουμπουγιάννη Βάνα
- 2) Μποτσιώλη Ευδοκία
- 2) Σπύρου Δημήτριος
- 3) Νουτσόπουλος Κων) νος

Οι νικητές

Οικονομική ενίσχυση του Συλλόγου

Τσόκας Παναγιώτης	1000	Νουτσόπουλος Κώστας	2.000
Παπαϊωάννου Ρένα	1000	Τζουβάρας Σωτήρης	1.000
Βλάχας Κων) νος	500	Πραμαντιώτης Απόστολος	500
Βλάχας Δήμος	1000	Κόκκινος Γιώργος	500
Μήμου Κώστας	500	Μπαλωμένος Χαρίλαος	500
Παπαδημητρίου Βασίλης	500	Αντωνίου Γιάννης	500
Παπαδημήτριος Γεώργιος	500	Πατσούρας Χρήστος	500
Πάνου Παναγιώτης	400	Αντωνίου Δημήτριος	1.000
Πάνου Στυλιανός	5.000	Νότης Κων) νος	1.000
Τόλης Χαρίλαος	3.000	Νίκου Κων) νος	500
Αλεξίου Τάκης	5.000	Πανάξιος Γιάννης	300
Τόλης Κων) νος	1.000	Γιωτάκης Κώστας	3.000
Σιώτος Γιάννης	500	Σπύρου Γιάννης	500
Πραμαντιώτης Κων) νος	500	Γέροντας Χρήστος	500
Τζουβάρας Χρήστος	150	Σπύρου Παύλος	10.000
Κίτσιος Βασίλης	1.000	Πατσιούρας Θανάσης	1.000
Σπύρου Νίκος	200	Γιωτάκη Μαρία	5.000
Γέροντας Νίκος	1.000	Νικόλαος Αντωνίου	1100

Η γιορτή της Εθνικής Αντίστασης

Με απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου του χωριού μας καθιερώθηκε η δεύτερη ημέρα του πανηγυριού (27η Ιουλίου) να γιορτάζεται ως ημέρα της Εθνικής Αντίστασης.

Έτσι λοιπόν φέτος, για πρώτη φορά, γιορτάστηκε η ημέρα αυτή με επιμνημόσυνη δέηση, που ψάλλθηκε στο Ηρώο του χωριού, με κατάθεση στεφανιών από τον Πρόεδρο της Κοινότητας και από τον Πρόεδρο του Συλλόγου των Απανταχού Αμπελοχωριτών και με ομιλία από τον κ. Ιωάννη Σπύρο, Κοινοτικό Σύμβουλο.

Επειδή για πρώτη φορά γιορτάστηκε η ημέρα αυτή και επειδή για πρώτη φορά γίνεται γνωστή η προσφορά των συγχωριανών μας στον αγώνα της Εθνικής Αντίστασης, γι' αυτό θεωρήσαμε σκόπιμο να δημοσιεύσουμε την ομιλία του Κοινοτικού Συμβούλου κ. Ιωάννη Σπύρου που έχει ως εξής:

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΤΩΝ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

Θυμόμαστε και τιμούμε με τη σημερινή γιορτή τους ήρωες του χωριού μας, αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης.

Χρειάστηκαν να περάσουν πολλά, πάρα πολλά χρόνια και μάλιστα ύστερα από σκληρούς αγώνες για να φθάσουμε στη σημερινή συγκέντρωση για να τιμήσουμε αυτούς που πολέμησαν με πάθος τους φασίστες κατακτητές, προσφέροντας τη ζωή τους για την πολυπόθητη λευτεριά.

Μπορεί, τα γεγονότα και οι άσχημες αναμνήσεις μας, από τα μαύρα χρόνια της κατοχής, της πείνας και του θανάτου, να ξύνουν τις πληγές των γονιών μας, που θυσίασαν ό,τι καλύτερο είχαν για την πατρίδα, αλλά να, που για τη γενιά μας είναι υπέρτατο χρέος η διατήρηση της μνήμης και καθήκον ιερό η γνώση της ιστορίας της Εθνικής Αντίστασης του χωριού μας.

Κι ήρθε, Αγαπητοί Χωριανοί, η μεγάλη στιγμή που παραμερίστηκαν τα εμπόδια και οι σκοπιμότητες και η θυσία των χωριανών μας, πήρε επί τέλους την επίσημη θέση, που της ανήκει στην ιστορία. Ήταν κι αυτό μια κατάκτηση της δικής μας γενιάς και η εκπλήρωση ενός παλαιού χρέους από την πολιτεία, που τόσα χρόνια στέκονταν καχύποπτη και ξένη απέναντι στη μεγάλη αντίσταση του λαού μας κατά του φασισμού.

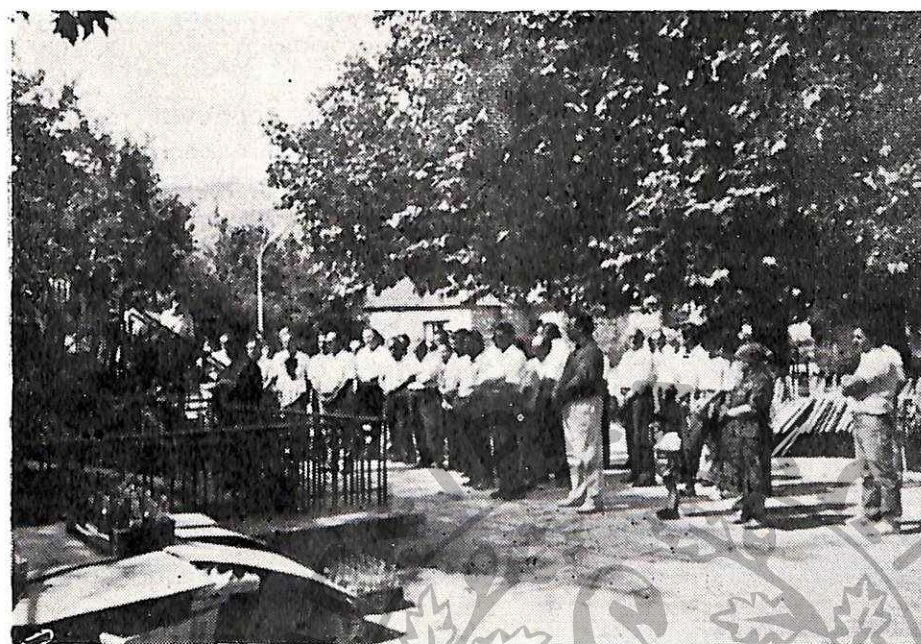
Γιαυτό ακριβώς το λόγο, δε μπορεί να υπάρχει σωστός εορτα-

σμός της 28ης Οκτωβρίου, χωρίς την ανεπιφύλακτη αναγνώριση και καταξίωση της Μεγάλης Εθνικής μας Αντίστασης.

Δε φθάνει όμως αυτό, ο αγώνας μας πρέπει να συνεχιστεί αταλάντευτα για την υλική αποζημίωση των θυμάτων και την καθιέρωση της διδασκαλίας της ιστορίας της Εθνικής Αντίστασης στα σχολεία, για να μάθουν οι νεότερες γενιές.

Κοντολογίς, η Αντίσταση του Ελληνικού Λαού ενάντια στο φασισμό, μπορεί να χωριστεί σε δύο φάσεις:

Η πρώτη φάση περιλαμβάνει την αντίσταση της μεγάλης πλει-

οψηφίας του Ελληνικού Λαού, με την κήρυξη του πολέμου 1940 - 41 κι είχε ευθύς εξαρχής διπλό νόημα, του πατριωτικού και αντιφασιστικού αγώνα.

Κι η δεύτερη φάση του αγώνα 1942 - 44 περιλαμβάνει την ίδρυση των αντιστασιακών οργανώσεων, που ήταν από τις μαζικότερες της Ευρώπης και φυσικά το τίμημα σε νεκρούς αρκετά μεγάλο. Σχεδόν 80 ο του πληθυσμού.

Πρωτεργάτες, εμπνευστές και κύριος αιμοδότης της λαϊκής δημιουργίας των αντάρτικων αυτών κινημάτων ήταν η εργατική τάξη. Βασικοί άξονες του προγράμματός των, η αντίσταση με όλα

τα μέσα ενάντια στον κατακτητή και επιβολή, μετά την απελευθέρωση, ενός δημοκρατικού πολιτεύματος και ενός καθεστώτος με προωθημένο κοινωνικό περιεχόμενο.

Το αίτημα πλέον των οργανώσεων όχι μόνο για Εθνική, αλλά και για κοινωνική απελευθέρωση και κοινωνική δικαιοσύνη, έγινε νόημα ζωής και επιδίωξης του λαού στα χρόνια του μεγάλου πολέμου και της κατοχής. Αυτό φυσικά δείχνει ότι ο Ελληνικός λαός είχε βαθύτατη συνείδηση του αντιφασιστικού, αντικαταπιεστικού αντιιμπεριαλιστικού χαρακτήρα, του αγώνα του.

Παραγνώριση αυτής της αλήθειας αποτελεί ιστορική διαστρέβλωση, όπως ιστορική ανακρίβεια αποτέλεσε τόσα χρόνια η αποκριτική του Αλβανικού άθλου από την αντιστασιακή εποποιία, που ακολούθησε.

Συμπερασματικά λοιπόν το μεγάλο όχι στην τυραννία, τον φασισμό, την αδικία και την καταπίεση το 'πε ο Ελληνικός Λαός στο Αλβανικό Μέτωπο, το 'πε και στα χρόνια που ακολούθησαν στα βουνά της Πίνδου, της Ρούμελης, της Μακεδονίας και μέσα στις κατακτημένες πόλεις της πατρίδας μας.

Αγαπητοί Χωριανοί,

Το Κοινοτικό Συμβούλιο ανταποδίνει, με σημερινό του πολιτικό μνημόσυνο τον ελάχιστο φόρο τιμής στα θύματα της Εθνικής Αντίστασης και τονίζει, γι' άλλη μια φορά, το μέτρο της αγωνιστικής συνέπειας αυτών στο υπέρτατο καθήκον προς την πατρίδα.

Ακολουθεί το προσκλητήριο όλων των αγωνιστών του χωριού μας που έπεσαν υπέρ της πατρίδας αρχίζοντας πρώτα από τα θύματα της Εθνικής Αντίστασης, που κύρια σήμερα γιορτάζουμε:

1940 — 41

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΣΩΤ. ΝΟΤΗΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΩΤ. ΝΟΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΗΜ. ΚΟΚΚΙΝΟΣ

Τα πρώτα θύματα του χωριού μας στο Αλβανικό Μέτωπο. Και οι τρεις δεν δίστασαν ούτε για μια στιγμή, δεν αμφιταλαντεύτηκαν, δεν αναρωτήθηκαν, δεν φοβήθηκαν, δεν αναμέτρησαν τους κινδύνους, τη διαφορά ισχύος και πολεμικής ετοιμότητας. Έπεσαν για τη Λευτεριά, εκπληρώνοντας πλήρως το καθήκον τους.

1942 — 45

ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΩΝ. ΑΛΕΞΙΟΥ (Γυμνασιάρχης) έφεδρος Λοχαγός

Συνελήφθηκε σαν όμηρος από τους Ιταλούς και μαζί με άλ-

λγος πατριώτες επιβιβάστηκε σε πλοίο με προορισμό την Ιταλία. Στα ανοικτά της Κέρκυρας torπιλίστηκε το πλοίο από τους Συμμάχους και πνίγηκε.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΔΗΜ. ΑΛΕΞΙΟΥ

Από τα 14 του ενστερνίστηκε τα ιδανικά της ΕΠΟΝ και εντάχτηκε σ' αυτήν. Συμμετείχε έμπρακτα και ενεργά στον αγώνα αποκλειστώντας την επικίνδυνη, κουραστική και ηρωική δουλειά του Συνδέσμου. Αν και μικρός ουδέποτε φοβήθηκε το θάνατο, μπροστά στο πολύτιμο και ανεκτίμητο αγαθό της Λευτεριάς. Αρρώστησε όμως και πέθανε πολύ νωρίς στα 18 του χρόνια.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΩΑΝ. ΑΛΕΞΙΟΥ

Γνήσιος εκφραστής του λαϊκού επαναστατικού δρόμου για Λευτεριά και λαϊκή δημοκρατία.

Ενταγμένος στην Εθνική Αντίσταση συνελήφθηκε για το ακμαίο πολιτικό ηθικό και την ιδεολογία του και εξορίστηκε στην Ικαρία. Βασανίστηκε ανελέητα από τις παρακρατικές οργανώσεις κι πέθανε στα 32 του χρόνια.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΔΗΜ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΝΙΚ. ΚΩΣΤΑΣ

Οι πρώτοι αντάρτες του χωριού μας νεκροί και από τα πρώτα θύματα του αντάρτικου 3) 40 Συντάγματος.

Έφησαν την τελευταία πνοή τους στη μάχη της Ανεμορράχης έξω από την Άρτα. Ήταν 28 Σεπτέμβρη 1943 και ώρα 2 το μεσημέρι, που οι γενναίοι αντάρτες της Εθνικής Αντίστασης του χωριού μας, εκπλήρωσαν στο ακέραιο το καθήκον τους για τη Λευτεριά.

ΚΩΝ. ΔΗΜ. ΓΙΩΤΑΚΗΣ

Ένας ακόμα αγωνιστής που βρέθηκε αντιμέτωπος με τη στυγνή βία του φασισμού. Για τον αγώνα έδωσε το αίμα του και την ψυχή του κι έγινε ένα ακόμα σύμβολο λαϊκού αγωνιστή. Ενταγμένος στην Εθνική Αντίσταση, πολέμησε τον κατακτητή και με την αποχώρηση των Γερμανών στη μάχη της Περάνθης σκοτώθηκε στις 19 Σεπτέμβρη 1944 στις 11 το πρωί.

ΚΩΝ. ΑΠΟΣΤ. ΚΟΚΚΙΝΟΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΡΑΜΑΝΤΙΩΤΗΣ

Ενταγμένοι και οι δυο στην Εθνική Αντίσταση, κι από τα πρώτα θύματα των Δεκεμβριανών. Εκπλήρωσαν τη μοναδική τους φιλοδοξία να προσφέρουν τον εαυτό τους στην ιδέα της λαϊκής θέλησης, έπεσαν από τα βόλια αυτών που αθέτησαν τις αρχές του

αντάρτικου κινήματος στις 22 Δεκέμβρη 1944 στην Περάνθη Άρτας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΜΗΤΡΟΚΩΣΤΑΣ

Ενταγμένος στην Εθνική Αντίσταση, πέθανε, συνεπεία των κακουχιών και ταλαιπωριών από τον συνεχή αγώνα του ενάντια στο φασισμό, από την αρρώστια του «όΑνθρακα» στις 20 Οκτώβρη 1944 στο Νοσοκομείο των Ανταρτών στις Μελάτες Άρτας. Τους χωριανούς συναγωνιστές του, που τον επισκέφθηκαν στο Νοσοκομείο τους αποχαιρέτησε με τα λόγια, ή ζήσω ή πεθάνω, Ζήτω η Λαϊκή Δημοκρατία.

ΚΩΝ. ΝΙΚ. ΝΟΥΤΣΟΣ: (Πολεμικό ψευδώνυμο Βοριάς)

Ασυμβίβαστος λαϊκός αγωνιστής. Ενταγμένος στην Εθνική Αντίσταση πολέμησε αγρίως και με πάθος τους κατακτητές. Από τις γραμμές του μεγάλου σχολείου των λαϊκών αγωνιστών πάλαψε για τα ιδανικά του σοσιαλισμού και της δημοκρατίας, τα ιδανικά της ανθρωπιάς για την κατάργηση της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο. Συνελήφθηκε όμως μετά τη Βάρκιζα από ομάδες παρακρατικών Οργανώσεων και εκτελέστηκε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΩΝ. ΝΟΥΤΣΟΣ

Από τους πρώτους αντάρτες του αντάρτικου 3)40 Συντάγματος. Απλός και γνήσιος εκφραστής του λαϊκού επαναστατικού αγώνα για λευτεριά και λαϊκή κυριαρχία.

Αλλά, πολύ σκληρή η ζωή που συνοδεύει τον κάθε λαϊκό αγωνιστή, συνελήφθηκε για τον αγώνα και τη δράση του από τους παρακρατικούς Χολιοδημητράιους που τον έσφαξαν στις Βαρυάδες.

ΚΩΝ. ΣΩΤ. ΝΟΤΗΣ (Δάσκαλος)

Ενεργό μέλος της Εθνικής Αντίστασης, πολιτικός καθοδηγητής. Με το λόγο και τη διαφώτιση δούλεψε αποτελεσματικά. Η ελευθερία, έλεγε στους Θεσσαλούς που είχε την ευθύνη της καθοδήγησης, κατακτιέται με αίμα και με αγώνα, που δεν στέκει στην απλή θεωρία, αλλά απαιτεί έμπρακτη συμμετοχή όλων των σκλαβωμένων. Συνελήφθηκε από τους Γερμανούς, με την βοήθεια των παρακρατικών Οργανώσεων του Σούρλα και των Ράλληδων στην Λάρισα και κρεμάστηκε απ' αυτούς.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΓΕΩΡ. ΒΛΑΧΑΣ

ΚΩΝΣΤ. ΔΗΜ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ

ΔΗΜ. ΠΑΝ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΔΗΜΟΣ ΓΕΩΡΓ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΙΩΑΝ. ΣΙΩΤΟΣ

Εργάζονταν στη Θεσσαλία. Συνελήφθηκαν από τους κατακτη-

τές στα Τρίκαλα και μετά από συνοπτική διαδικασία τουφεκίστηκαν, σε αντίποινα για το φόνο Γερμανών στρατιωτών από ομάδες της Εθνικής Αντίστασης.

Αυτός ο τύπος αντιποίνων δεν ήταν κάτι ασυνήθιστο για τον κατακτητή, που εξόντωσε μαζικά και χωρίς έλεος το βιολογικό και ηθικό ανθό του γένους. Η διαδικασία ολοκληρωνόταν με την πρόχειρη ταφή σε τεράστιους ομαδικούς τάφους.

Έτσι χιλιάδες Ελληνικές οικογένειες έζησαν βουβά την τραγωδία του χαμού.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΩΝ. ΣΙΩΤΟΣ:

Εργαζόμενος στις Βαρυάδες για να αντιμετωπίσει την πείνα και τη δυστυχία της κατοχής, σκοτώθηκε από αδέσποτο βλήμα των Γερμανών.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΝ. ΠΑΝΟΣ (Δικηγόρος)

Ένα ακόμα θύμα της Γερμανικής κατοχής. Η πείνα και η δυστυχία ιδιαίτερα στις μεγαλόπολεις, θέρισε πάνω από 300 χιλιάδες πατριώτες, μεταξύ αυτών και τον χωριανό μας δικηγόρο, που ζούσε τότε στην Αθήνα.

1912 — 13 (απελευθέρωση Ιωαννίνων από τον Τουρκικό ζυγό)

ΛΑΜΠΡΟΣ ΧΡ. ΒΛΑΧΑΣ

ΚΩΝ. Ν. ΚΑΣΑΝΤΖΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΚΟΚΚΙΝΟΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ Κ. ΝΙΚΟΥ

ΧΡΗΣΤΟΥ Κ. ΝΟΤΗΣ

ΚΩΝ)ΝΟΣ Γ. ΤΟΛΗΣ

ΚΩΝ)ΝΟΣ Α. ΤΟΛΗΣ

1919 — 22 (περίοδο Μικρασιατικής Προδοσίας και Καταστροφής)

ΠΑΝΤΕΛΗΣ Β. ΝΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Κ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

Τέλος, υπηρετώντας τη θητεία τους, έπεσαν θύματα του καθήκοντος προς την Πατρίδα.

ΧΡΗΣΤΟΣ Ε. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΡ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΑΛΕΞ. ΧΡ. ΓΕΡΟΝΤΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΗΜ. ΠΑΤΣΙΟΥΡΑΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΗΜ. ΚΟΚΚΙΝΟΣ

Παρακαλείται ο Πρόεδρος της Κοινότητας για την κατάθεση του στεφάνου, από μέρους της Κοινότητας.

Ένα λεπτό σιγή σε μνήμη των πεσόντων.

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Στο με αριθ. 23 Περιοδικό ο «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΣ» Ιουλίου 1987 δημοσιεύτηκε από τον Παπά Κώστα Μπαλωμένο σημείωμα με τίτλο «Αξιαίπαινη Απόφαση».

Κατ' αρχήν οφείλω να συγχαρώ τον Παπά Κώστα που μας θύμισε τους συγχωριανούς μας που έχασαν την ζωή τους σε ένα μεγάλο και αξιο αγώνα, αλλά κατά δεύτερο λόγο να επισημάνω και μερικές ανακρίβειες.

Ο Παπά Κώστας σαν αυτόπτης αγωνιστής στην Εθνική αντίσταση θα έπρεπε να είναι περισσότερο ενήμερος ή να ζητήσει, εφόσον χρειαζόταν, και σχετικές πληροφορίες.

Σκοπός μου είναι να αποκαταστήσω την περίπτωση του αδελφού μου Χαρίλαου.

Ο αδελφός μου Χαρίλαος Αλεξίου δεν ήταν ούτε ντελικάτο παιδί ούτε απήχθη από τους αντάρτες του ΕΛΛΑΣ.

Από μαθητής ακόμα της Ζωσιμαίας σχολής Ιωαννίνων και πριν από τον πόλεμο είχε αφομοιώσει την Κομμουνιστική ιδεολογία από τον Χαράλαμπο Τσάρα και τον Γιάννη Πραμαντιώτη, μαθητές τότε και οι δύο της τελευταίας τάξης της Ζωσιμαίας Σχολής.

Όπως ξέρουν πολλοί ο Χαράλαμπος Τσάρος επικεφαλής μιας διαδηλώσεως στα Ιωάννινα στην οποία συμμετείχε και ο αδελφός μου με συνθήματα «ψωμί - ελευθερία» συνελήφθη από τους Γερμανούς και κρεμάσθηκε μαζί με άλλα δύο αγωνιζόμενα παιδιά στην παραλία της λίμνης Ιωαννίνων.

Ο αδελφός μου κατά τα χρόνια της αντίστασης από τους πρώτους Επονίτες συμμετείχε επί τριετία σε σύνδεσμος για την μεταφορά πληροφοριών και μυστικών εγγράφων από τις οργανωμένες ομάδες της πόλεως Ιωαννίνων προς το Στρατηγείο του ΕΛΑΜ - ΕΛΛΑΣ Πραμάντων και το αντίστροφο.

Σε κάποια αποστολή άγνωστοι τον κατέδωσαν, τον κινήγησαν στην περιοχή Ελληνικού - Σμίξι Αράχθου, διέφυγε την σύλληψη και αναγκαστικά κατετάγη ενεργά στο Στρατηγείο του ΕΛΑΜ - ΕΛΛΑΣ Πραμάντων.

Το χειμώνα του 1944 δύο αντάρτες του ΕΛΑΜ - ΕΛΛΑΣ τον έφεραν στο σπίτι μας ετοιμοθάνατο με φορείο με μια βαθιά ουλή στο λαιμό (πιθανή μόλυνση από τραύμα) και πράγματι πριν από την απελευθέρωση πέθανε.

Γράφω αυτά για την αποκατάσταση της αλήθειας αλλά και από χρέος για την μνήμη του και παρακαλώ να δημοσιευτεί.

Χρήστος Δημοσθ. Αλεξίου

Στον «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟ» (αριθμός 23), διάβασα το γραπτό του Παναγ. Νικ. Πραμαντιώτη «ΑΠΟ ΟΣΑ ΜΑΣ ΔΙΗΓΗΘΗΚΑΝ», στο οποίο αναφέρονται μερικά περιστατικά από τη ζωή και τη δράση του αειμνήστου Ιωάννη Χριστοδούλου.

Επί τη ευκαιρία γράφω κι εγώ τα παρακάτω, για τα ίδια περιστατικά όπως κάποτε μου τα διηγήθηκε ο μακαρίτης ο Γιάννης του Βαγγέλη Αντωνίου, χωρίς να επιμένω ότι αυτά είναι τα σωστά και όχι εκείνα που έγραψε ο Πάνος Πραμαντιώτης.

Δε μπορεί να εξακριβωθούν δυστυχώς ποια είναι τ' αληθινά, γιατί οι πληροφοριοδότες δεν ζουν σήμερα.

Μόνο μπορεί ο καθένας να συγκρίνει τις πληροφορίες αυτές και να κρίνει κατόπιν ποιές ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, ή τουλάχιστον πλησιάζουν.

Αλλά προτού προχωρήσω, καλά είναι να πούμε λίγα λόγια για τον Χριστοδούλου, για να μάθουμε τουλάχιστον από πού και ποιός ήταν.

Ο Ιωάννης Χριστοδούλου γεννήθηκε στο Αμπελοχώρι (τ. Σκλούπε) Ιωαννίνων. Ο πατέρας του λεγόταν Χριστ' Αντώνης και ήταν κτίστης. Είχε, εκτός από τον Ιωάννη, και άλλα δυο παιδιά, το Μήτρο και το Βαγγέλη.

Τον Ιωάννη, επειδή ήταν έξυπνος και άριστος μαθητής στο Δημοτικό, ο πατέρας του ήθελε να τον σπουδάσει. Δε μπορούσε όμως να τον στείλει παραπέρα, γιατί τα χρήματα που έδινε από το επάγγελμα δεν έφταναν.

Γι' αυτό ζήτησε τη συνδρομή του αδελφού του Νίκου Αντώνη, ο οποίος ήταν εγκαταστημένος στον Πύργο Ηλείας, όπου ουσιαστικά υποδηματοποιείο και οικονομικά στεκόταν καλύτερα.

Εκείνος με προθυμία και χωρίς απαιτήσεις ανέλαβε τις σπουδές του Ιωάννη και τον πήρε κοντά του.

Ο Ιωάννης τώρα χαρούμενος, γεμάτος αισιοδοξία τραβούσε μπροστά, πρώτος.

Βγήκε από το Γυμνάσιο με «Άριστα» και το Πανεπιστήμιο, που σπούδασε φιλολογία, τελείωσε κανονικά επίσης με «Άριστα»! Τότε άλλαξε και το επώνυμό του από Αντωνίου σε Χριστοδούλου. Προτίμησε δηλαδή για επώνυμο το όνομα του πατέρα του.

Αργότερα διορίστηκε Σχολάρχης και έφτασε εκεί που έφτασε, όπως θα δούμε παρακάτω.

Για να καταλάβετε την αξία του Ιωάννη Χριστοδούλου, θα σας διηγηθώ τι ακριβώς άκουσα από τον Γυμνασιάρχη Άρτας κ. Μόραλη, όταν εγώ ήμουν μαθητής.

Λοιπόν, μικρός όταν τελείωσα το Σχολαρχείο Πραμάντων, πήγα να δώσω εισιτήριες εξετάσεις στο Γυμνάσιο Άρτας.

Μέχρι τότε δεν είχα δει καμιά πόλη και τάχασα. ... Μου φαινόταν πως όλοι κοίταζαν εμένα κι εγώ θαλασσωμένος κουμπωνά και ξεκούμπωνά το σκούτινο χοντρό σακάκι μου και κοίταζα προς τα κάτω, τα τσαρούχια μου με τις μαύρες φούντες. Από τη στενοχώρια μου δεν ήθελα να γυρίζω εδώ κι' εκεί στην πόλη, αλλά να μένω τις περισσότερες ώρες στο Χάνι του Βάγκου όπου κοιμόμουνά, τάχα για να διαβάζω.

Τέλος την ημέρα των εξετάσεων, με το γυάλινο καλαμάρι, το πενόξυλο, το στυπόχαρτο κι ένα κομμάτι χαρτόνι στα χέρια, πήγα στο Γυμνάσιο.

Στην αυλή όπου περιμέναμε, ακούω τον επιστάτη του Σχολείου να φωνάζει:

—Ποιός είναι ο Δημήτρης Τόλης του Κωνσταντίνου;

—Εγώ, φώναξα. ...

—Να περάσεις στο γραφείο, σε θέλει ο κ. Γυμνασιάρχης. ...

Φοβισμένος, με όλα τα σύνεργα στα χέρια μου, ανέβηκα και χτύπησα την πόρτα τρεις φορές.

—Εμπρός ακούω τη φωνή του από μέσα.

Μόλις μπήκα, ευτυχώς που πέτυχα να πω την «Καλημέρα», στάθηκα επί τόπου.

—Εσύ είσαι ο Τόλης από το Σκλούπο; με ρώτησε.

—Μάλιστα του απαντώ.

—Έλα κάθισε. ...

Αμίλητος ακούμπησα σε μια καρέκλα, σα στ' αγκάθια από το φόβο μου.

—Έχεις κούσει στο χωριό σου καμιά φορά να μιλάνε για τον Χριστοδούλου; Τον Ιωάννη Χριστοδούλου, μου λέει.

—Ναι, απαντάω. Ότι ήταν εξαιρετικός άνθρωπος και σπουδαίος καθηγητής, πολύ μορφωμένος. ...

—Τον γνώρισα καλά στο Πανεπιστήμιο, όταν ήμασταν μαζί συμφοιτητές, μου λέει.

Δεν ήταν μόνο ιδιοφυΐα, αλλά συγκέντρωνε πολλές αρετές και προσόντα. Επί πλέον ήταν καλός πατριώτης, αποφασιστικός, τολμηρός, θαρραλέος και πολύ αγαπητός.

Εδώ στην Άρτα υπηρέτησε ως Σχολάρχης και με την εργασία του και τη συμπεριφορά του, άφησε καλό όνομα.

Ήταν αγαπητός στους συναδέλφους του και σεβαστός απ'

όλους τους δασκάλους και τους κατοίκους της Άρτας. Τον ήξεραν ακόμα και μικρά παιδιά. ...

Μια χρονιά, όταν μίλησε στην επέτειο της εθνικής μας γιορτής, της 25 Μαρτίου, με επαίνους και συγχαρητήρια χειροκροτήθηκε. Η φήμη του μεγάλωσε και έγινε γνωστός και στην ύπαιθρο.

Δυστυχώς δεν έζησε για να συνεχίσει το έργο του. Πέθανε πολύ νέος στο Βόλο από ζαχαροδιαβήτη, παντρεμένος, χωρίς απογόνους.

Μη φοβάσαι, μου λέει στα τελευταία. Αφού είσαι από το χωριό του Χριστοδούλου, θα πετύχεις στις εξετάσεις. Και ..., κοίταξε να του μοιάσεις.

Φεύγοντας, ευχαρίστησα τον Γυμνασιάρχη κ. Μόραλη και από μέσα μου ευχήθηκα για τον Χριστοδούλου, ο Θεός να τον συγχωρέσει και να μακαρίσει την ψυχή του.

Χάρis σ' αυτόν πήρα θάρρος και έφυγε ο φόβος από μέσα μου. Μετά απ' όλα αυτά κατάλαβα πως κάτι αξίζω κι' εγώ. ...

Τώρα, όσον αφορά τα περιστατικά που γράφει ο Πάνος Πραμαντιώτης στον «ΚΑΘΡΕΦΤΗ» κατά τον Γιάννη Αντωνίου έχουν ως εξής:

Εγκαίνια του Ιερού Ναού «'Αγιος Νικόλαος» Αμπελοχωρίου.

Μετά το κτίσιμο του Ναού, για να λειτουργήσει έπρεπε πρώτα να γίνουν τα εγκαίνια. Γι' αυτό, ο πρόεδρος της εκκλησιαστικής επιτροπής πήγε στην Άρτα στον Δεσπότη.

Έπειτα από πολλές κουβέντες όρισαν την ημερομηνία των εγκαίνιων, για τα οποία χρειάζονταν και 200 δραχμές, ας πούμε. Γυρίζοντας, έκαναν έρανο μεταξύ των κατοίκων.

Όμως, παρά τη μεγάλη θέληση και προθυμία, το ποσό δεν καλύφθηκε γιατί τα λεφτά αυτά για την εποχή εκείνη, ήταν πολλά και οι κάτοικοι δεν ήντχαν.

Τέλος την παραμονή των εγκαίνιων, ενώ καταστενοχωρημένοι δεν ήξεραν τι να κάμουν, έμαθαν πως στο χωριό είχε έρθει ο Χριστοδούλου για να δει τους δικούς του.

Τον επισκέφθηκαν αμέσως και αφού του είπαν τα καθέκαστα, ζήτησαν την γνώμη του.

Εκείνος τους καθησυχασε. Πήρε τα λεφτά, όσα ήταν και ανάλαβε αυτός τα περαιτέρω.

Την άλλη μέρα, μετά τα εγκαίνια, όταν φιλούσε το χέρι του Δεσπότη του έδωσε και το φάκελλο, ευχαριστώντας τον.

Εκείνος τον χαιρέτησε θερμά, με ενδιαφέρον και αυτό ήταν όλο!

Ο ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ

Ο Χριστοδούλου όταν υπηρετούσε στην Άρτα ως Σχολάρχης, έτρωγε στο ίδιο εστιατόριο, γιατί ήταν ευχαριστημένος απ' όλα. Ένα μεσημέρι όταν πήγε, ήταν γεμάτο και αναγκάστηκε να καθήσει σε τραπέζι με άλλους. Παραπλεύρως, σε άλλο τραπέζι έτρωγαν τρεις αξιωματικοί του στρατού.

..Χωρίς να το θέλει ακούει τις κουβέντες τους με κάποια αδιαφορία.

Σε μια στιγμή ακούει την εξής στιχομυθία.

—Δε μας είπατε, ρώτησε ο ένας, πώς περάσατε στα Τζουμέρκα; Τελειώσατε τις τοπογραφικές σας εργασίες ή θα ξαναπάτε;

— Να ξαναπάμε; Θεός φυλάξει! Εκεί απάνω οι άνθρωποι είναι ζώα, απάντησε ο άλλος. . . .

Ο Χριστοδούλου θίχθηκε και μετά από μια τυπική συγγνώμη του είπε:

«Οι άνθρωποι εκεί απάνω δεν είναι ζώα, αλλά τρέφουν ζώα». Λυπάμαι που δεν μπορέσατε να το καταλάβετε. Ντροπή σας!

Ο αξιωματικός θύμωσε και άλλαξαν απρεπείς κουβέντες. Κι αυτό ο Χριστοδούλου ζήτησε μονομαχία. . . .

Όλοι όμως οι θαμώνες εξανέστησαν και έδωσαν το δίκιο στον Σχολάρχη,

Περισσότερο ο τρίτος αξιωματικός, ο οποίος εκτός των άλλων εξήτησε από τον συνάδελφό του να ανακαλέσει γιατί όχι μόνο δεν είχε δίκιο, αλλά εκφράστηκε ανεπίτρεπτα, «όπερ και εγένετο».

Ο αξιωματικός αυτός παραδέχτηκε το σφάλμα του, ζήτησε συχώρεση και η διαφορά λύθηκε ειρηνικά και ελληνικά.

Και ζον Ο Σεβασμός και η συμπεριφορά προς τον πατέρα του.

Ο πατέρας του Χριστοδούλου, πηγαίνοντας ταξίδι ή γυρίζοντας, περνούσε από την Άρτα και έβλεπε το παιδί του. Καμιά φορά όμως, όταν για τον ένα ή τον άλλο λόγο δε μπορούσε να το δει, δε σταματούσε αλλά έφευγε κατ' ευθείαν.

Ο Χριστοδούλου τις ελεύθερες ώρες, τις περνούσε στο καφενείο «του Βήχα», παρέα με τους συναδέλφους του και τους άλλους διανοούμενους. Ήταν στο κέντρο και το καλύτερο.

Οι Αρτινοί το ονόμαζαν «Καφενείο των διανοουμένων».

Εκεί έπιναν τον καφέ τους και συζητούσαν για διάφορα θέματα, θρησκευτικά, κοινωνικά και άλλα επιστημονικά.

Οι συζητήσεις τους αυτές προκαλούσαν το ενδιαφέρον και

άλλων θαμώνων, οι οποίοι τις παρακολουθούσαν με μεγάλη προσοχή και πολλή ευχαρίστηση.

Μια μέρα ο Χριστοδούλου βλέπει μέσα από το καφενείο να περνάει ο πατέρας του για το χωριό, γυρίζοντας από το ταξίδι του. Τρέχει και φωνάζοντας «πατέρα, πατέρα!», τον προφύλαξε παρακάτω.

Πήρε το σακούλι του πατέρα του με τα εργαλεία στην πλάτη του και αγκαζέ τον πήγε στο καφενείο. Εκείνος δεν ήθελε, γιατί ήταν στα χάλια του.

Αξύριστος και λερωμένος όπως ήταν, ντρεπόταν και έφερνε αντιρρήσεις.

Μετά πολλά, για να μη χαλάσει το χατήρι του παιδιού του, πήγε.

— Κύριοι, τους λέει, σας συσταίνω τον πατέρα μου».

Όρθι οι εκείνοι καλοδέχτηκαν το γέρο — πατέρα και αφού τον συγχάρηκαν για το γιά του, του παραχώρησαν θέση και του πρόσφεραν καφέ, ενώ ο φιλόστοργος γιός τον καμάρωνε.

Έτσι ήταν εκείνο τον καιρό. Τα παιδιά σέβονταν και βοηθούσαν τους γονείς χωρίς διάκριση. Όποιοι ήταν και όπως ήταν, ήταν το ίδιο γονείς!

Τηρούσαν πιστά την εντολή του Θεού, «τίμα τον πατέρα σου και τη μητέρα σου, ίνα εύσοι γέννηται και ίνα μακροχρόνιος γένει επί της γης της αγαθής, ης Κύριος ο Θεός σου δίδωσί σου».

ΔΗΜ. ΤΟΛΗΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Το Δ.Σ. του Συλλόγου μετά από απόφασή του κάνει λαχειοφόρο αγορά με λαχεία των 500 δρχ. το ένα. Το δώρο είναι ένα «BΙΝΤΕΟ ΤΟΣΙΜΠΑ». Η κλήρωση θα γίνει στις 4.1.88 με την κλήρωση του Λαϊκού Λαχείου. Τα τρία τελευταία ψηφία του πρώτου λαχνού του Λαχείου κερδίζουν το αντίστοιχο δώρο.

Παρακαλούμε τα μέλη και τους φίλους του Συλλόγου μας να συνδράμουν στην ενέργεια αυτή ενίσχυσης του Συλλόγου μας.

Ο Πρόεδρος του Συλλόγου μας, Κων/νος Νουτσόπουλος παρβρέθηκε σε συγκέντρωση του παραρτήματος του Συλλόγου στην Αθήνα. Ενημέρωσε τα εκεί μέλη του Συλλόγου μας και έλαβε μέρος στη συζήτηση που ακολούθησε.

Ο Συγχωριανός μας Χρίστος Δ. Αλεξίου έδωσε για ενίσχυση του Συλλόγου «100.000» δρχ.

ΤΡΟΦΕΣ ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΟ ΣΚΛΟΥΠΟ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

ΞΙΔΟΤΡΙΨΑ: Σ' ένα σαγάνι έβαζαν ξύδι αραιωμένο με νερό. Έτριβαν ψωμί και το έτρωγαν σαν παπάρα. Την ξυδότριψα την έφτιαχναν το καλοκαίρι με τη ζέστη και ύστερα από το σκάλισμα, το θέρο ή το μάζεμα χορταριών.

ΤΣΟΥΚΝΙΔΙΑ ΑΛΕΥΡΩΜΕΝΑ: Την Μ. Παρασκευή μάζευαν κλωράτσουκνίδια τα έβραζαν και τα στράγγιζαν. Έριχναν ύστερα στα τσουκνίδια αλεύρι καλαμποκίσιο και τα έβραζαν με αρκετό νερό να γίνουν νερουλά. Τα αλευρωμέα τσουκνίδια τα έφτιαχναν και άλλες φορές γιατί ήταν φαγητό πρόχειρο.

Επίσης αλεύρωναν με τον παραπάνω τρόπο και άλλου είδους λάχανα. Τα αλευρωμένα λάχανα ήταν συνηθισμένο φαγητό για τους παλιούς Σκλουπιώτες.

ΤΣΙΜΕΣ ΣΤΟ ΤΑΨΙ. Όταν έρχονταν στα Γιάννενα φρόντιζαν να αγοράσουν τσίμες και πράσα. Οι τσίμες ήταν πολύ μικρά ψαράκια. Έριχναν στο ταψί αλεύρι καλαμποκίσιο βρεγμένο και πάνω έστρωναν τις τσίμες ανακατεμένες με ψιλοκομένα πράσα. Τις έψηναν στη γάστρα και γίνονταν ένα ωραίο και πολύ νόστιμο φαγητό.

ΨΑΡΙΑ. Από τα Γιάννενα αγόραζαν και ψάρια από τη λίμνη. Τα έφτιαχναν στο ταψί συνήθως με σκόρδα και κρεμμύδια.

ΒΑΚΑΛΑΟΣ. Από τα Γιάννενα αγόραζαν βακαλάο και τον έτρωγαν συνήθως τηγανητό ή γιαχνί με κρεμμύδια.

ΧΕΛΙΑ. Τα αγόραζαν από τα Γιάννενα και τα έτρωγαν τηγανητά ή ψητά στη χόβολη.

ΡΕΓΓΕΣ. Τις αγόραζαν από τα Γιάννενα και τις έτρωγαν στο πιάτο με κρεμμύδι, λάδι και λίγο ξύδι

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Προσπάθησα με την εργασία μου αυτή να παρουσιάσω τις προμήθειες που έκαναν οι χωριανοί μας τα παλιά χρόνια και τα υλικά που χρησιμοποιούσαν για να φτιάχνουν τα φαγητά τους καθώς και τον τρόπο που τα παρασκεύαζαν.

Πιστεύω ότι η προσπάθεια αυτή άξιζε τον κόπο γιατί πρέπει οί νεώτεροι να μάθουν πως και με τι έζησαν οι Σκλουπιώτες τα

παλιά εκείνα χρόνια. Να μάθουν ότι η επιδίωξη ήταν ένας διαρκής αγώνας μόχθου και αδιάκοπης εργασίας.

Σήμερα τα πράγματα είναι εντελώς διαφορετικά. Κάθε σπίτι στο Σκλούπο έχει το ψυγείο του γεμάτο με κάθε λογής τρόφιμα. Η ζωή άλλαξε, οι άνθρωποι άλλαξαν και τούτα που γράφω ίσως φαίνονται λίγο παράξενα και αστεία στους νεώτερους. Όμως πρέπει να τα ξέρουν.

Βσίλης Δ. Παπαδημητρίου

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΜΑΣ

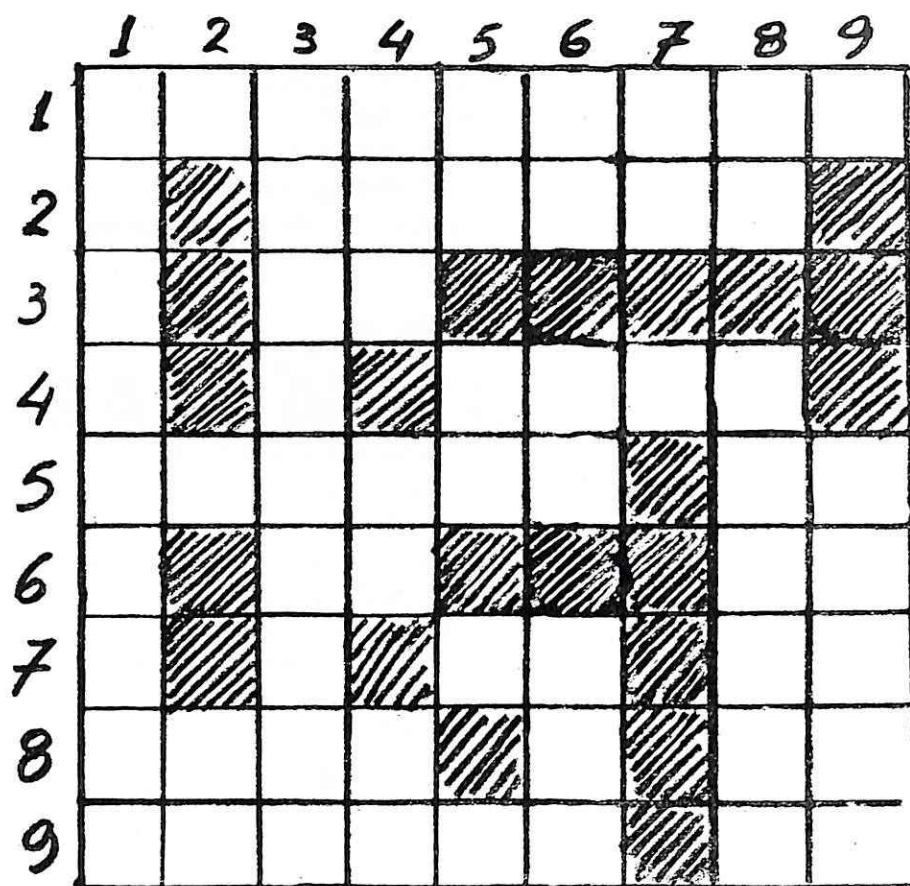
Έφθασε στα χέρια μας μια κασέτα της περιοχής Ασπροποτάμιου Τρικάλων που περιέχει ένα τραγούδι στο σκοπό ακριβώς της δικής μας «ΚΟΛΩΝΑΣ». Με διαφορετικά λόγια αλλά ίδιο ακριβώς στη μουσική του. Δε μάθαμε ακόμα από πότε χρονολογείται αυτό το τραγούδι, αλλά είναι σίγουρο ότι είχε σχέση με την «ΚΟΛΩΝΑ» αφού πάρα πολλοί μαστόροι Σκλουπιώτες δούλεψαν τα παλιά χρόνια για μεγάλο διάστημα στην περιοχή εκείνη. Όπως μας είπαν οι σημερινοί γερόντοι του χωριού μας, το Γαρδίκι (Τζούρτζια) και άλλα ορεινά χωριά των Τρικάλων έχουν κτιστεί από χωριανούς μαστόρους. Οι χωριανοί μας αυτοί μετέφεραν από κει και προς τα κει πολλά στοιχεία των εθίμων τους και οπωσδήποτε τους τρόπους γλεντιού και της μουσικής. Επειδή λοιπόν τα Σκλουπιώτικα τραγούδια έχουν στην περιοχή Τζουμέρκων την ιδιαιτερότητά τους και μοιάζουν πολύ με τα τραγούδια της ορεινής Θεσσαλίας, βγάζουμε το συμπέρασμα ότι έχουν προέλευσή τους απ' αυτή την περιοχή. Έτσι και η «ΚΟΛΩΝΑ». Στεχυολόκοι χωριανοί μας έγραψαν τα λόγια και της έδωσαν τη μουσική κάποιου τραγουδιού εκείνης της περιοχής.

Το τραγούδι πάντως αυτό που μοιάζει ακριβώς στη μουσική με την «ΚΟΛΩΝΑ» είναι το παρακάτω.

ΝΑΜΟΥΝ ΑΗΤΟΣ ΝΑ ΠΕΤΑΓΑ

Νά 'μουν αητός, παιδιά μ' να πέταγα
νάμουν αητός να πέταγα ψηλά στην Κακαρδίτσα
Ν' αγνάντευα, παιδιά μ', το Λιάσοβο
ν' αγνάντευα το Λιάσοβο, το όμορφο Γαρδίκι
Πώς παν οι τσιού, οι τσιούπρες για νερό
πως παν οι τσιούπρες για νερό στον πλάτανο στη θρύση
Να δω τις ρου τις ρούσες στο χορό
να δω τις ρούσες στο χορό, τ' αγόρια στο σεργιάνι.

Κ. Σ.

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

- 1) Τοποθεσία στο Σκλούπο
  - 2) Γνωστή κινηματογραφική ταινία: «όσα παίρνει ο...»
  - 3) Παρομοιάζει
  - 4) Την έχει ό,τι αγοράζεται
  - 5) Ένα από τα προϊόντα του Σκλούπο - πάνω της ζουν οι άνθρωποι.
  - 6) Δείχνει - Το 5 και 40 με Ελληνική φίρμα
  - 7) Αριστα ποιοτικά - Μισό λύσε
  - 8) Κλωστήρες. Με αυτά αρχίζει η Ιρλανδία.
  - 9) Ανήθικα - Αριστα ποιοτικά
- ΚΑΘΕΤΑ
- 1) Τον καρπό της τον έτρω-

γαν και αλευρωμένο.

- 2) Η μέση απ' τη σανίδα
- 3) Υπάρχουν μερικές και στο Σκλούπο.
- 4) Πρόθεση - παρομοιάζει - Η αρχή απ' το σκινί.
- 5) Μισή λέφα - ρωτάει.
- 6) Τα χωρίζει το κ Και το λ - το 11 με Ελληνικά ψηφία. —Συμπαιράνει.
- 7) Τα έχουν μπροστά τους οριζόμενες ποδοσφ. ομάδες.
- 8) Το 100 και το 200 με Ελλην. ψηφία. —Την έχει ο ηγέτης
- 9) Κάθε πρωί έχουμε καινούργια.

Στόν Γιάννη Βλάχα

Στις 10/10 1987 έφυγε γ.α πάντα από κοντά μας, ο συγχωριανός μας, δάσκαλος Γιάννης Απ. Βλάχας σε ηλικία 53 ετών.

Ο θάνατός του λύπησε πολλούς. Γιατί ο Γιάννης με τον καλτσυνάτο και υπομονετικό χαρακτήρα που είχε, μόνο φίλους δημιουργούσε.

Η ζωή και το έργο του αποτελούν ένα φωτεινό παράδειγμα προς μίμηση. Εργατικός και αγωνιστικός. Πάλεψε μ' όλες τις αντιζηλοότητες της ζωής και θγήκε νικητής.

Ξεκίνησε τη ζωή του ορφανός και αβοήθητος και κατάφερε όχι μόνο να επιζήσει αλλά να διακριθεί και ν' αναδειχθεί σπουδαία φυσιογνωμία μέσα στον διδασκαλικό χώρο.

Και αυτό το είδαμε. Παρά τον ξαφνικό χαμό του, μόλις μαθεύτηκε ο θάνατός του, απ' όπου υπηρέτησε δάσκαλος ήλθαν συνάδελφοι — φίλοι — μαθητές να του απευθύνουν τον τελευταίο χαιρετισμό.

Εκφράζουμε τα θερμά συλλυπητήρια στη γυναίκα του και τα παιδιά του και ας είναι ελεηρή το χώμα που τον σκεπάζει.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΟΥ Δ.Σ. ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Ανακοίνωση 1η

Ανακοινώνεται σ' όλους τους γονείς μέλη του Συλλόγου, που τα παιδιά τους γράφτηκαν στα Λύκεια ή πέτυχαν στις πανελλήνιες εξετάσεις να δηλώσουν τα ονόματα των παιδιών τους στα μέλη του Δ.Σ. του Συλλόγου μέχρι 20 Δεκεμβρίου 1987 το αργότερο προκειμένου να βραβευτούν από το κληροδότημα Χαριλάου Τόλη.

Ανακοίνωση 2η

Ανακοινώνεται στα μέλη του Συλλόγου ότι και φέτος θα γίνει το κόψιμο της Βασιλόπιτας στην αίθουσα του Ξενοδοχείου Ξενία στις 8.1.1988.

Δηλώσεις συμμετοχής στα μέλη του Δ.Σ. του συλλόγου μέχρι 5.1.1988.

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΝΟΥ

Κάθε φθινόπωρο, εποχή που ωριμάζουν τα κάστανα, όσοι έχουμε καστανιές και μαζεύουμε κάστανα στο χωριό, ασφαλώς θυμούμαστε τον μακαρίτη Ανδρέα Πάνο, που γεννήθηκε μεν στο Αμπελοχώρι, αλλ' έζησε και πέθανε στην Αμερική, γιατί με δική του πρωτοπή και με δική του δωρεά φυτέψαμε τις καστανιές.

Ο μακαρίτης Ανδρέας Πάνος, για τελευταία φορά, δεν ξέρω αν ήταν και η πρώτη, εγώ δεν θυμάμαι να είχε έρθει κι άλλη φορά, ήρθε στα Γιάννινα το καλοκαίρι του 1956, με την επιθυμία να πάει και στο Αμπελοχώρι να ιδεί το χωριό, το σπίτι που γεννήθηκε, τους συγγενείς του και τους χωριανούς. Όμως τότε το χωριό μας δεν είχε συγκοινωνία με αυτοκίνητο κι ο Ανδρέας γερασμένος, όπως ήταν δεν μπορούσε ούτε σε ζώο επάνω να σταθεί για να πάει στο χωριό, γι' αυτό βγήκε μέχρι το Κωστήτσι, αγνάντεψε το πλάϊ της Πολιτσάς, το ξεροπήγαδο και το Εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου και γύρισε πάλι στα Γιάννινα.

Μετά το γεγονός αυτό, φαίνεται ότι, ο μακαρίτης πήρε κιάλας την απόφασή του να βοηθήσει, χρηματικά, τόσο για να γίνει αυτοκινητόδρομος για το χωριό, όσο και μέσα στο χωριό κάτι να κάνει. Περί αυτού, σαφώς αναφέρει ο οδοντογιατρός Κώστας Αναστασίου στο με αριθ. 2)1980 τεύχος του «ΚΑΘΡΕΦΤΗ» στο άρθρο του ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ.

Όσο έμεινε στα Γιάννινα ο Ανδρέας, επισκέπτονταν τακτικά τον γιατρό Κώστα Αναστασίου, στο σπίτι του, μαζί με τον θείο του γιατρού Αλέξη Κ. Αλεξίου, που ήταν κι εκείνος στα Γιάννινα και είχαν συνομιλήσει πολλές φορές για το χωριό. Έχοντας δε και οι δυο τους υπόψη το πάθημα ενός άλλου χωριανού μας Αμερικάνου, του Χρήστου Πατσούρα, που είχε διαθέσει αρκετά χρήματα για να γίνει το υδραγωγείο στο χωριό και δεν έγινε, ειμή μόνο ο εργολάβος έθαψε τις σωλήνες στο χώμα, αλλά να πούμε και το άλλο, καχύποπτοι, όπως είναι όλοι νομίζουν πως οι άλλοι τους βλέπουν μόνο σαν «πορτοφόλια», δεν έχουν εμπιστοσύνη σε μεμονωμένα άτομα, φαίνεται πως, ο Ανδρέας, θα είπε στο γιατρό ότι η διαχείριση των τυχόν αποστελλομένων χρημάτων θα πρέπει να την αναλάβουν πολλά άτομα μαζί, ώστε από κοινού να παίρνουν αποφάσεις για το πού και πώς θα διατίθενται τα χρήματα. Γι' αυτό όταν έφυγε ο Ανδρέας για την Αμερική, ο γιατρός άρχισε αμέσως επαφές με άλλους χωριανούς και την άνοιξη του 1957 συνέστησαν τον Σύλλογο των απανταχού Αμπελοχωριτών, οπότε κι άρχισε η αλληλογραφία με τον Ανδρέα Πάνο, ο οποίος ανάμεσα στις επιστολές του,

έστειλε και μια μεγάλη επιστολή, την οποία ο ίδιος την ονομάζει «ιστορική».

Η επιστολή αυτή που είναι χειρόγραφη από τον ίδιο, αποτελείται από 4 πυκνογραμμένες σελίδες σε κόλλες χαρτί, διαστάσεων 0,50Χ0,30 μ. απευθύνεται προς όλους τους Αμπελοχωρίτες και νομίζω ότι, πράγματι είναι ιστορική, άσχετα αν για τον άλφα ή βήτα λόγο δεν κατόρθωσε να πραγματοποιήσει τα όσα γράφει. Οι καλές προθέσεις του και η αγαθή διάθεσή του, για το χωριό και τους χωριανούς, παρουσιάζονται ανάγλυφα μέσα από τις γραμμές της επιστολής αυτής, η οποία είχε σταλεί σε 10 αντίγραφα, όπως είχα πληροφορηθεί, ένα των οποίων έδωσε σε μένα ο γιατρός Κ. Αναστασίου.

Περικοπές, λοιπόν, της εν λόγω επιστολής, που φέρει ημερομηνία 28 Δεκεμβρίου 1957, προστίθεται να παρουσιάσω στους αναγνώστες του «ΚΑΘΡΕΦΤΗ», χωρίς να διατηρήσω την ορθογραφία της, γιατί μου είναι αδύνατο να μην παρακολουθήσω. Η επιστολή αρχίζει: «Αγαπητοί μου Αμπελοχωρίτες, εύχομαι η παρούσα μου να σας εύρει όλους καλά. Τούτη η επιστολή θα είναι ιστορική επιστολή και σας παρακαλώ να τη φυλάξετε σε καλό μέρος να μη λερωθεί ή να χαλάσει ή να καταστραφεί, να την έχετε σαν φυλαχτικό, να την έχουν τα παιδιά σας, τα εγγόνια σας και τα προεγγόνια σας. Τούτη η επιστολή δεν απευθύνεται μόνο σε σας (του Συλλόγου), αλλά σε κάθε Σκλουπιώτη ή Αμπελοχωρίτη για την καλυτέρευση της ζωής του καθενός από σας. Πρέπει να τη διαβάσετε και να την ξαναδιαβάσετε, ώστε να καταλάβετε το τι θέλω να σας πω. Το Αμπελοχώρι μπορεί να γίνει ένας μικρός παράδεισος. Βεβαίως, αδύνατο να γίνει από τη μια μέρα ως την άλλη, θα περάσουν πολλά χρόνια, αλλά πρέπει ν' αρχίσουμε σήμερα να βάλουμε τα σχέδια, τα οποία θα πραγματοποιούνται χρόνο με το χρόνο και έπειτα από μια δεκαπενταετία ή εικοσιπενταετία, δεν θα είναι χωριανός μας, που να θέλει να εγκαταλείψει το χωριό. Εγώ, βέβαια, είμαι πολύ ηλικιωμένος και δεν πρόκειται να έρθω να κατοικήσω στο χωριό, αλλά η φυχή μου θα αγάλλεται, που θα βλέπω τους Σκλουπιώτες να περνάνε καλά. Εγώ βρίσκομαι σε θέση κι έχω τη θέληση να βοηθήσω το Σκλούπο, έως ότου είμαι στη ζωή. Τώρα που είμαι στη ζωή δεν μπορώ να κάνω θαύματα, αλλά μετά το θάνατό μου έχω σχηματίσει μια ασφάλεια, όπου θα έχει το Σκλούπο ένα σεβαστό ποσό από 2 χιλιάδες έως 3 χιλιάδες δολάρια το χρόνο ως τότε, τα οποία θα κατατίθενται στην Τράπεζα, οπότε σε μια δεκαετία θα έχει το Σκλούπο τριάντα χιλιάδες δολάρια στη διάθεσή του να κάνει ό,τι χρειάζεται σε Κοινοτικά έργα. Αυτό το ποσό θα το έχει διά παντός κι όχι μόνο για λίγα χρόνια. Το

ποσό θα είναι όσο θα υπάρχει η Αμερική κι εύχομαι στο Θεό να φυλάξει την Αμερική από κάθε κακό.»

Σε άλλο σημείο της επιστολής του ο Ανδρέας τονίζει: «Μ' αυτά που σας γράφω, μη νομίζετε ότι είμαι βαθύπλουτος και μπορώ να μοιράζω κατοσταριές ή χιλιάδες δολάρια, όχι. Έχω όμως τόσα και κυρίως έχω τη θέληση να κάμω ένα καλό να βοηθηθούν όλοι κι όχι να οφελήσω έναν ή ολίγα ονόματα».

Στη συνέχεια, ο μακαρίτης, κατονομάζει τα έργα που προβλέπει να γίνουν στο χωριό. Εκτός από το δημόσιο δρόμο και το υδραγωγείο, οραματίζεται Σχολικό κτίριο για γυμνάσιο - οικοτροφείο, δένδροφυτείες με καρποφόρα δένδρα και μακροπρόθεσμα, φράγματα και τεχνητές λίμνες, που θα εκτρέφονται πέστροφες κι άλλα ψάρια, ξενοδοχείο στους πρόποδες του λόφου του Αγίου Νικολάου κι άλλα πολλά που θα συντελέσουν, όπως γράφει, να γίνει το Σκλούπο μια μικρή Ελβετία. Ακόμα και για αεροδρόμιο, μιλάει, στο οποίο θα κατεβαίνουν μικρά αεροπλάνα με περιηγητές και τουρίστες. Κι όλα αυτά, όπως λέει, θ' αποτελούν Κοινοτική επιχείρηση, για να εισπράττει η Κοινότητα Αρπελοχωρίου.

Συνεχίζοντας, ο Ανδρέας προφανώς ενθουσιασμένος, αυξάνει το ποσό που θα εισπράττει η Κοινότητα από την Αμερική, από 3 χιλιάδες σε 4 χιλιάδες δολάρια το χρόνο. Γνωρίζω, λέει ο Ανδρέας, ότι πολλοί θα με περάσουν για τρελλό, αλλ' εγώ τους συγκωρώ. Βέβαια, για σήμερα όσα γράφω φαίνονται αδύνατα, αλλά αν βάλλουν το εισόδημα από την Αμερική, 4 χιλιάδες δολάρια το χρόνο, σε 10 χρόνια θα είναι 40 χιλιάδες και σε 50 χρόνια θα είναι 200 χιλιάδες δολάρια, που μαζί με τους τόκους θα φθάσουν το μισό εκατομμύριο δολάρια, και το κεφάλαιο θα μένει ακέραιο, οπότε η βρύση θα τρέχει δια παντός.

Αυτό είναι το μακροπρόθεσμο σχέδιό μου, λέει ο Ανδρέας, για σήμερα θα δωρήσω, σταδιακά, σε κάθε οικογένεια του χωριού από 200 καρποφόρα δένδρα, καθώς και κλήματα και ανά 50 δένδρα που θα φυτεύει ο καθένας θα του δίνω 50 δολάρια ως δώρο. Ύστερα απευθύνεται προς τον δάσκαλο του χωριού και τον παρακαλεί να τον πληροφορήσει πόσα βιβλία θα χρειασθούν οι μαθητές για τον επόμενο χρόνο, να τα αγοράσει αυτός για όλα τα παιδιά του Σχολείου, προς δε το Σύλλογο γράφει: «Όταν λάβετε την παρούσα μου, να συζητήσετε το πράγμα και τι θα αποφασίσετε να μου γράψετε να σας στείλλω τα χρήματα για τα φυτόρια».

Πράγματι, τότε, αν καλά θυμάμαι, πήραμε όλοι από 7 - 10 δενδρύλια καστανιές, κερασιές και καρυδιές, προ παντός καστανιές, από

τις οποίες τρώμε σήμερα κάστανα, καθώς και τα βιβλία δόθηκαν στα παιδιά του Σχολείου.

Όμως τα πράγματα σταμάτησαν εκεί. Το γιατί δεν το ξέρω, αν κανένας, απ' όσους διατέλεσαν μέλη του Δ.Σ. του Συλλόγου από το 1957 μέχρι σήμερα, γνωρίζει περισσότερα, ας συνεχίσει.

Πάντως η «ιστορική» αυτή επιστολή του μακαρίτη Ανδρέα Πάνου, που είναι απλά γραμμένη, γιατί δεν ήξερε πολλά γράμματα, αν και περιέχει και πράγματα, που και στον ίδιο προκαλούσαν γέλια, εντούτοις δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι γράφηκε για να γελάσουμε. Ο άνθρωπος αυτός, 80 χρονών, για να πιάσει το μολύβι να γράψει μια τέτοια μακροσκελή επιστολή, που σε πιάνει ίλιγγος να την ιδείς μόνο, όχι να τη διαβάσεις και πολύ περισσότερο να τη γράψεις, οπωσδήποτε, η Έλληνες που ζουν στην Αμερική, όταν έρχονται στην πατρίδα τον είχε κάποιο ιερό σκοπό, αλλά τι γεγονότα μεσολάβησαν και δεν τον πραγματοποίησε, δεν τα γνωρίζουμε. Θα πρότεινα μάλιστα στη Συντακτική Επιτροπή του «ΚΑΘΡΕΦΤΗ», να την καταχωρήσει ολόκληρη σε 4 - 5 συνέχειες, σε ισάριθμα τεύχη, για να διαβαστεί. Αξίζει τον κόπο. Αναμφίβολα, η επιστολή δείχνει ότι ο Ανδρέας Πάνος ήταν ένας από τους πίο ευπάτριδες ξενιτεμένους χωριανούς μας, άσχετα αν δεν ολοκλήρωσε τους πόθους του. Δεν φταίει εκείνος. Η επιστολή πρέπει να υπάρχει στο αρχείο του Συλλόγου, αν δεν υπάρχει, ας την ζητήσει από μένα.

Παπα - ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΛΩΜΕΝΟΣ

ΛΥΣΗ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟΥ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. κοκαλιάρα, 2. Άνεμος, 3. ΣΑ, 4. ΤΙΜΗ, 5. Κρασιά — Γη, 6' ΝΑ — Ε.Μ, 7. ΛΑ, — Σε, 8. ίνες — ιρ, 9. Αισχρά — ΑΑ.

ΚΑΘΕΤΑ

1. ΚΟΛΟΚΥΘΙΑ, 2. ΝΙ, 3. ΚΑΣΤΑΝΙΕΣ, 4. ΑΝΑΣΑ — ΣΧ, 5. ΛΕ — ΤΙ
6. ΙΜ — ΙΑ — ΑΡΑ, 7. ΑΟ, 8. ΡΣ — ΗΓΕΣΙΑ, 9' ΗΜΕΡΑ

Πάνος Χ. Βλάχας

ΤΟΝ ΚΑΙΡΟ ΠΟΥ ΗΜΟΥΝΑ ΠΑΙΔΙ

Του Χρήστου Κ. Πραμαντιώτη

Ένα πρωί ξεκίνησα για την Πράμαντα, να πάω να μάθω γράμματα. Για τα λίγα κολλυβογράμματα που είχα μάθει ως τα τότε, ίσως μουτζουρώσω καμμιά κόλλα άλλη φορά.

Φύγαμε, νυχτούλα απ' το χωριό με τον πατέρα μου, έτσι που, όταν έφεξε είχαμε προσπεράσει την Κουσοβίσα.

Καθώς πήραμε το ανηφοράκι για την Ανεμότρυπα, εκεί που πήγαινα μπροστά, για μια στιγμή ένοιωσα την ανάγκη να στραφώ να ιδώ πόσο μακριά είχα αφήσει πίσω μου το χωριό.

Το βλέμμα μου πλανήθηκε πέρα ψηλά προς την Ασκλήρα· πω πω πόσο μακριά μου φάνηκε! Αμ' ο Αηλιάς αυτός κι αν ήταν ξέμακρος! Και πόσο αλλαγμένος απ' ότι τον ήξερα! Και το χωριό πουθενά ήξερα βέβαια ότι βρίσκονταν πίσω απ' αυτό το... τείχος που μου το έκρυβε ζηλότυπα. Άρχισα να συγκινούμαι μαύρα αισθήματα μ' έζωσαν! Πότε άραγε θα το ξανάβλεπα;

Χωριό βέβαια εκείνη την ώρα, για μένα ήταν πριν απ' όλα και πάνω απ' όλους η μάνα μου! Εκεί σ' αυτήν πήγε και καρφώθηκε το μυαλό μου. Όλοι οι άλλοι, στενοί και μακρυνοί συγγενείς και φίλοι κι ένα σωρό άλλα πράγματα, τα βόδια για παράδειγμα που η βοσκή τους ήταν το καθημερινό μου καθήκον, έρχονταν δεύτερα! Ήταν και τα σταφύλια και τα σύκα που αυτή την ώρα ήταν στο φόρτε τους· κι άλλα σημαντικά και ασήμαντα, το να με στέλνει η μάνα μου στον Ταχυδρόμο («σύρε καλ' μέρα σ' να δεις μην έχουμε κάνα γράμμα»), ήταν και τα παιγνίδια, όπως ο φήκας με αντίπαλο τον Κώστα τ'ς Γιώργινα, που με κέρδιζε πάντοτε, ή η γρούνα και το μεσοτόπ' που το παίζαμε πολύ στη χωραφιά.

Όλα όμως αυτά, όπως και τις κολοφωτιές που κυνηγάγαμε, ποιός θα ιιάσει περισσότερες, από τώρα και πέρα πάνε καλιά τους.

Όμως η στέρησή τους δε μου κόστιζε τόσο όσο η μάνα μου. Αυτή ήταν η μεγάλη αδυναμία μου. Ποτέ δεν είχε σηκώσει χέρι απάνω μου, ποτέ δεν με είχε μαλώσει αυστηρά, ποτέ δεν άκουσα βαριά κατάρα από το στόμα της (να σε γοργοβάλω, να σε φιλήσω κύο κατ' απ' τον πολυέλαιο και άλλα τέτοια που άκουγα άλλες μάνες να καταργούνται τα παιδιά τους). Περιοριζόταν απλά σε κάτι «ζαλιάρκο, ανεφτούρτο, ζαλοκουμένο και εκείνο το Τούρκικο, αλαμπελάβρις που όπως έμαθα αργότερα θα πει: ο Θεός να σου φέρει μελά (Αλλάχ μελά βερσίν)».

Και να πεις δεν της έδινα αφορμές; Το ψάρι στα χείλη της έψηνα. Όσο την έβλεπα μπόσικη, του χεριού μου, τόσο πιο πολύ ήθελα να τη στενοχωρώ.

Έτσι στα καλά καθούμενα της ζήταγα «καλό φαΐ χωρίς να προσδιορίζω τι θέλω. Άλλοστε ήξερα τι υπήρχε και τι όχι στο σπίτι. Το πολύ πολύ καν' αυγό κι' αυτό πολλές φορές παραφύλαγα την κότα πότε θα το κάνει σε καμμιά τούφα στα «χαλιάδια» να πάω να της το πάρω μόλις άρχιζε να καρκαρίζει.

Της έλεγα, που λέτε, της μάνας μου: «Θα μου δώκς καλό φαΐ ή θα χιάξω ότ' πνάω». Αυτή η φοβέρα ήταν το... μυστικό μου όπλο γιατί είχε μεγάλη σημασία. Αν φώναζα δυνατά θ' άκουγαν οι γειτόνισσες και οι περαστικοί - να η Κώστα· αφήνει το παιδί νηστικό - και αυτό ήταν μεγάλη ντροπή για τη μάνα μου. Αυτό εκμεταλλεύονται όσο μπορούσα περισσότερο είσι για να τη στενοχωρήσω, έβαζα τις φωνές.

«Πείνασα μωρήηη».

Η μάνα μου η καημένη ίσα που δεν έκλεγε, «τι να σ' δώκω» μου απαντούσε, «μακαρόνια ή μπακλαή!» «που να τάβρω».

Τα μακαρόνια ήταν τότε άγνωστη λιχουδιά στο Σκλούπο, μόνο ακουστά τα είχαμε. Αφήνω τη μπακλαή, τον μπακλαβά μαθές.

Μόνο σε μια περίπτωση ήταν αλύγιστη, και δυστυχώς δεν μπορούσα να αντιδράσω. Ήταν όταν έπιανε το βρασμένο γάλα που είχε κρύνει, να το ρίξει στο τομάρι με το θουρλοτύρι, τη μεγάλη Σαρακοστή. Όσο έβλεπα εκείνη την κρούστα, την κοντρή πέτσα δεν μπορούσα να κρατήσω τα σάλια μου. Καθόμουνα δίπλα, παρακολουθώντας την καθημερινή... ιεροτελεσσία και εκλιπαρούσα: «νόμου λίγο, να τσοσγιά» και της έδειχνα με το δάχτυλο πόσο λίγο ήθελα. Παρέμενε ασυγκίνητη. Πίστευε βαθιά πως ήταν φοβερή αμαρτία να με αρτήσσει, εμένα το μαζούμι. «Φεύγα πέρα λοβιασμένο, δεν κάν' είν' αμαρτία».

Αυτό ήταν ένα από τα μικρά μου μαρτύρια.

Τα καινούργια χρόνια που ήρθαν, η ζωή που προχωρούσε κουβαλούσε καινούργια προβλήματα πολύ σοβαρώτερα. Οι σχέσεις με τη μάνα μου άλλαξαν, έγιναν αρμονικές, τρυφερές. Το «χάσμα των γενεών», που λένε σήμερα, γεφυρώθηκε απότομα και τη θέση της γκρίνιας από μέρος μου πήρε μια βαθιά κατανόηση. Έγινε καλосυνάτος και στοργικός. Πήγαινα κοντά να της κρατήσω συντροφιά, στο σπίτι, στο χωράφι κι' όπου αλλού.

Συνεχίζεται

ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΤΗΛΗ

Στις 26 Ιουλίου έγινε λαϊκή συνέλευση στην πλατεία του χωριού που μίλησε ο πρόεδρος της Κοινότητας.

Στις 27 Ιουλίου έγινε μνημόσυνο του Γρηγόριου και της Αικατερίνης Αντωνίου.

Το Δασαρχείο άρχισε και δευτροφυτεύει τον Αγ. Νικόλαο.

Από την Δ/νση Γεωργίας επισκεφθήκαν τον χωριό για να κάνουν Γεώτρηση στο Μπλό. Εάν βρεθεί νερό θα γίνει αρδευτικό να ποτίζεται ο κάμπος.

Το ΚΤΕΛ άρχισε να δρομολογεί μεγάλο λεωφορείο για το χωριό 52 θέσεων.

Απόσπασμα της Λαϊκής Συνέλευσης στο Αμπελοχώρι Ιωαννίνων της 22 - 7 - 1987 — Εισήγηση του Προέδρου:

Κυρίες και κύριοι,

Η Λαϊκή Συνέλευση στο χωριό μας έχει καταστεί πλέον θεσμός. Καθιερώθηκε από την πολιτεία το 1982 και υλοποιήθηκε πλέον σαν θεσμός από την προηγούμενη Κοινοτική Αρχή το έτος 1983. Μέσα από την Λαϊκή συνέλευση που γίνεται κάθε χρόνο στο χωριό μας, αναπτύσσονται οι προβληματισμοί των χωριανών και γίνεται δημοκρατικά πλέον ο προγραμματισμός των έργων και των διεκδικήσεων, έτσι ώστε να βελτιώσουμε τη ζωή μας.

Γι' αυτό προσπαθήσαμε και πετύχαμε οι γενικές συνελεύσεις να γίνονται αυτές τις μέρες που οι περισσότεροι χωριανοί μας βρίσκονται στο χωριό και εκείνοι που κατά βάση ζουν στο χωριό, αλλά και εκείνοι που έρχονται για διακοπές και που έχουν τη θέληση αλλά και τη δύναμη να βοηθήσουν για την επίλυση των προβλημάτων που απασχολούν το χωριό μας.

Ξεκινώντας τον απολογισμό του Κοινοτικού μας Συμβουλίου, θα ήθελα πρώτα να ευχαριστήσω όλους για την εμπιστοσύνη που μας δείξατε και μας αναθέστε με την ψήφο σας να διαχειριστούμε για μια ακόμη τετραετία τα Κοινοτικά θέματα του χωριού μας.

Όλοι μαζί και οι επτά κοινοτικοί σύμβουλοι που αναδείχθηκαν με την ψήφο των χωριανών μας, εργαζόμαστε για το καλό όλων μας και θα είμαστε στη διάθεσή σας για την επίλυση στο μέ-

τρος του δυνατού των προβλημάτων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά μας.

Είναι γεγονός πιστεύω αναμφισβήτητο ότι το χωριό μας μέσα σε λίγα χρόνια άλλαξε τελείως μορφή και έγινε ένα από τα ωραιότερα χωριά των Τζουμέρκων. Οι στόχοι που θέσαμε όλοι μαζί στις γενικές συνελεύσεις έχουν σχεδόν ολοκληρωθεί. Οι δρόμοι μέσα στο χωριό έγιναν οι περισσότεροι κι έτσι όλοι βοήθησαν να ανοικοδομήσουν τα σπίτια τους. Σήμερα το χωριό μας ανοικοδομήθηκε σχεδόν ολόκληρο και με τη χορήγηση μερικών ακόμη στεγαστικών δανείων που έχουν ήδη εγκριθεί από τη Διεύθυνση Κοινοτικής Πρόνοιας θα ολοκληρωθεί και μπορούμε να πούμε ότι κάναμε ένα σύγχρονο χωριό.

Ενισχύθηκε το υδραγωγείο με μία ακόμη πηγή και με δεξαμενή και πιστεύουμε ότι το πρόβλημα της ύδρευσης έχει ήδη λυθεί.

Κάναμε συντονισμένες ενέργειες και κατορθώσαμε να προγραμματιστούν δασοτεχνικά έργα και στο χωριό μας και άρχισαν ήδη να εκτελούνται με σημαντικές πιστώσεις και φέτος. Επίσης έγινε ο δρόμος στο Ξηροπήγαδο και έτσι πιο εύκολα πλέον οι χωριανοί μας θα μπορούν να θρουν καυσόξυλα για το χειμώνα.

Σε ότι αφορά το πνευματικό κέντρο που τόσο λείπει από το χωριό μας για την ανάπτυξη πολιτιστικών εκδηλώσεων άρχισε πλέον η διαδικασία κατασκευής του και μέσα στον Σεπτέμβριο θα έχει ήδη δημοπρατηθεί το έργο και αμέσως θα αρχίσει η κατασκευή του.

Άφησα τελευταίο το θέμα του δρόμου Αμπελοχώρι — Πολιτριά — φορτόσι γιατί το θέμα αυτό είναι το σημαντικότερο και βασικό. Το θέμα που μας απασχολεί όλους γιατί πιστεύουμε ότι η ολοκλήρωση αυτού του έργου σημαίνει αναβάθμιση της ζωής μας στο χωριό, σημαίνει ότι μπορούμε να απολαύσουμε ότι κάναμε για την αναμόρφωση του χωριού μας και σημαίνει τέλος ότι μόνο μ' αυτόν τον δρόμο μπορεί να ζήσει το χωριό μας.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να επισημάνω το αμέριστο ενδιαφέρον της Πολιτείας και το όνειρο γενών και γενών να γίνει πραγματικότητα.

Επίσης θέλω να ευχαριστήσω όλους εκείνους τους Αμπελοχωρίτες που από τις θέσεις που έχουν στη Διοίκηση βοήθησαν με απaráμιλο ενδιαφέρον για το δρόμο αλλά και για τη λύση προβλημάτων που απασχολούν το χωριό μας.

Επίσης θα ήθελα να αναφέρω και την αμέριστη συμπαράσταση

του Συλλόγου σε όλες αυτές τις προσπάθειες.

Αγαπητοί συγχωριανοί,

Από το Γενάρη του 1983 που αναλάβαμε την Κοινοτική Αρχή θέσαμε σαν πρώτο στόχο την κατασκευή αυτού του δρόμου. Ένα έργο δύσκολο και από απόψεως κατασκευής αλλά και από απόψεως εξευρέσεως χρημάτων.

Το γεγονός ότι το έργο αυτό εντάχθηκε στο ειδικό πρόγραμμα με τον τίτλο ΚΥΚΛΩΜΑ ΤΖΟΥΜΕΡΚΙΩΤΩΝ ΕΙΧΕ σαν αποτέλεσμα να βρίσκεται σήμερα σε εξέλιξη εργολαβία με προϋπολογισμό 40.000.000 δρχ. έτσι ώστε να ολοκληρωθεί η διάνοιξη και η κυκλοφορία πλέον από Πολιτσά.

Αυτό δεν σημαίνει ότι το έργο τελείωσε γιατί υπολείπονται ακόμη οι προσβάσεις στη Γέφυρα Πολιτσάς, τα τεχνικά έργα και η βελτίωση στο τμήμα φορτόσι — Πολιτσά κλπ. Γι' αυτό ο αγώνας μας θα συνεχιστεί συντονισμένα έτσι ώστε να δούμε τη δρομολόγηση του υπεραστικού ΚΤΕΛ μέσω Πολιτσάς και μόνο τότε θα πούμε ότι ο αγώνας μας δικαιώθηκε.

Αγαπητοί χωριανοί,

Προσπάθησα με λίγα λόγια να σας θυμίσω τους στόχους που όλοι μαζί θέσαμε στις προηγούμενες λαϊκές συνελεύσεις και ποιά από τα προβλήματα αυτά λύσαμε και όλοι μαζί να θέσουμε νέους στόχους, έτσι ώστε να θεμελιώσουμε το χωριό μας.

Επίσης θα ήθελα να αναφέρω ότι το Κοινοτικό Συμβούλιο έκανε τις απαραίτητες ενέργειες για τη διεκπεραίωση των υποθέσεων της κληρονομιάς του Γρηγορίου Χ. Αντωνίου σύμφωνα με τα συμβόλαια 60782) 1975 και 62802) 1985 του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Κίμωνα Τζάλλα.

Ύστερα από τις δικές μας ενέργειες το Υπουργείο Οικονομικών μας έκανε γνωστό ότι πρέπει να υποβάλουμε αίτηση στο Εφετείο Αθηνών στην οποία θα ζητείται η ερμηνεία της διαθήκης. Γι' αυτό αποφασίσαμε να τελευστεί μνημόσυνο στη μνήμη του Γρηγορίου και της Αικατερίνης Αντωνίου την 27.7.1987.

Συνεχίζοντας θ' αναφερθώ στα έργα που προτείνει το Κοινοτικό Συμβούλιο για το έτος 1988 τα οποία είναι:

- 1) Επέκταση υδραγωγείου — Αναζήτηση νέας πηγής στη θέση «Βρωμοπήγαδο».
- 2) Συνέχιση δρόμου προς «Ανήλια».
- 3) Συνέχιση δρόμου προς «Καναβοτόπι».

4) Αποπεράτωση δρόμου από κατάστημα Τζουθάρια μέχρι τη συνάντηση του δρόμου στην οικία Γεωργίου Γέρωντα.

5) Αξιοποίηση της χαράδρας Αράχθου

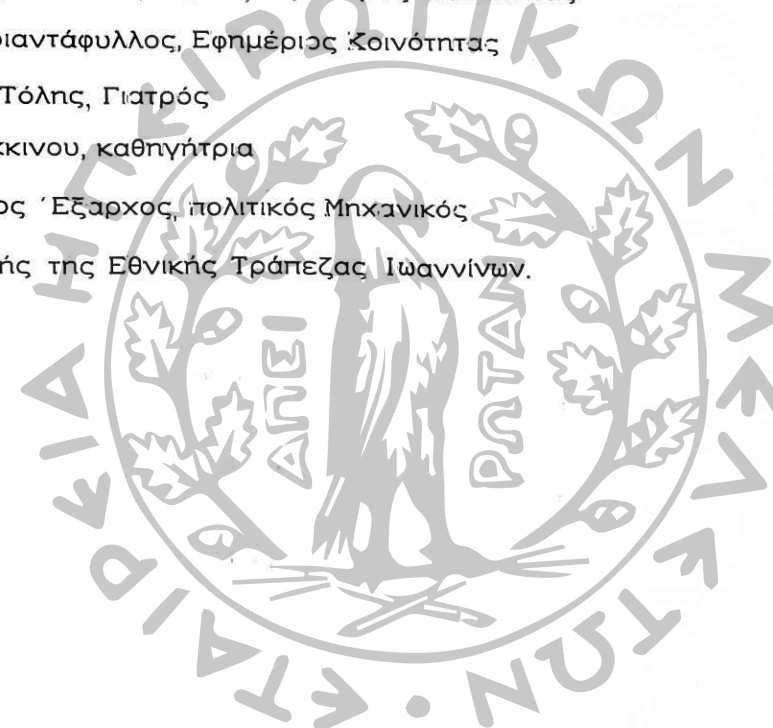
Σχετικά με την διαθήκη του Γρηγορίου Αντωνίου ο ανωτέρω διαθέτης όρσε και διαχειριστική επιτροπή η οποία θα διαχειρίζεται την περιουσία και θα αποτελείται από τον πρόεδρο, τον Εφημέριο της Κοινότητας και τρεις επιστήμονες καταγόμενους από την ίδια την Κοινότητα καθώς και από τον Διευθυντή της Εθνικής Τράπεζας Ιωαννίνων.

Τελειώνοντας κάνω μια έκκληση σε όλους εκ μέρους του Κοινοτικού Συμβουλίου, σε τύπη τη μικρή κοινωνία που ζούμε, στο χωριό μας, ιας ξεχάσουμε όσο γίνεται πιο πολύ ότι μας χωρίζει κι ας θυμόμαστε πάντα όσα μας ενώνουν. Με αυτές τις σκέψεις και με τη βεβαιότητα πως κάθε πρόβλημα του χωριού μας είναι και δικό μας ας πορευτούμε όλοι μαζί ενωμένοι για να φτιάξουμε τη ζωή μας πιο ανθρώπινη, πιο ευχάριστη.

Σας ευχαριστώ

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΙΝΑΙ:

- 1) Παναγιώτης Παπαδημητρίου, Πρόεδρος Κοινότητας
- 2) Λάμπρος Τριαντάφυλλος, Εφημέριος Κοινότητας
- 3) Απόστολος Τόλης, Γιατρός
- 4) Βασιλική Κόκκινου, καθηγήτρια
- 5) Κωνσταντίνος Έξαρχος, πολιτικός Μηχανικός
- 6) Ο Διευθυντής της Εθνικής Τράπεζας Ιωαννίνων.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΤΗΛΗ

ΓΑΜΟΙ

- 1) Νίκος Σωτ. Έξαρχος με την Βασιλική Τούσια από το Ελευθεροχώρι Δωδώνης.
- 2) Λούλα Κων)νου Νέτη με τον Δημήτριο Αγγέλη από το Δεμάτι Ιωαννίνων.
- 3) Βάσω Σωτ. Αναστασίου με τον Τάσο Καράτζο από τη Λάρισα.
- 4) Τασία Βασ. Κίτσιου με τον Ευάγγελο Βλάχο από τα Γιάννενα.
- 5) Νίκος Χρ. Βλάχα με την Βασιλική Παππά από την Δωδώνη.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Βασιλική Βασ. Μπαλωμένου, σύζυγος Αποστόλου Τζώρτη, γέννησε αγόρι.

ΘΑΝΑΤΟΙ:

- 1) Ευθυμία Δημ. Νίκου ετών 88 πέθανε στις 3)9)87 και ετάφη στην Ανατολή.
  - 9) Ιωάννης Απ. Βλάχα ετών 53 πέθανε στις 10)10)1987 και ετάφη στα Γιάννενα.
  - 3) Ευθυμία Χρ. Γιωτάκη ετών 93 πέθανε στις 8)11)87 και ετάφη στο χωριό.
  - 4) Γιαννούλα Απ. Νότη ετών 83 πέθανε στις 28)11)1987 και ετάφη στο χωριό.
- Αντώνιος Γ. Γιωτάκης ετών 58 που πέθανε στις 9.12.1987 και τάφηκε στο χωριό.

